

100. ÉVFORDULÓJÁN

HORVÁTH ZOLTÁN:

Személyes emlékek

Ötven esztendővel ezelőtt, 1916—1917 telén, ezen a nagyon rosszul fűtött, nagyon rosszul világított és nagyon rosszul élelmezett harmadik háborús téli Budapesten, a mérhetetlen pusztulás és tömeghalál közepette már-már elfásult világban, csak utólag eszmélve az erkölcsi rombolás mértékére, jóformán minden este vagy esti órákban megfordultam az akkor Károlyi utcának (ma Ferenczy István utca) nevezett szűk kis belvárosi közben, ahol a (ma Szabó Ervin nevét viselő) Székesfővárosi Könyvtár olvasóterme volt. Sokunknak csaknem második otthona lett ez az intézmény.

A mai mértéket ismerve, aprócska kis könyvtár volt ez, alig 200—300 ezer kötetnyi lehetett az állománya, de egy bizonyos kör, nagyrészt fiatal és nyugtalan értelmiségiek egy köre, úgy vélte, hogy itt találta meg azt a légkört, azt a környezetet, amely nélkülözhetetlen további fejlődéséhez és életéhez. Nem volt rendszerezett és megbeszélte összejövetel, de azért alig múlt el nap, hogy ne találkoztunk volna itt össze mi, akik tizenhat-tizenhét esztendősek voltunk, s akiknek köréhez tartozó emberek azután nagyon sokfelé fejlődünk. (...)

Egy napon azután az a különös dolog történt velem, hogy odament a portás, aki egyben ruhatáros is volt, s kis fehér emailszámok kiosztásával kijelölte az olvasótermi ülőhelyeket is, azzal fogadott, hogy „az igazgató úr kéret, menjek be hozzá”. Az igazgató úr Szabó Ervin volt, aki szemünkben, s az én szememben is szinte elérhetetlen ideál, akire csak áhitattal lehet gondolni. Ennek megfelelően szívdobogva mentem be az olvasóterem mögött fekvő kis szobájába, és Szabó Ervin ott ült régimódi (már akkor is régimódi), igazi közhivatali íróasztala mögött.

Kiderült, hogy azért hívatott, mert naponta behozatta magához

Részlet Horváth Zoltán „A szellem a fontos!” című tanulmányából.

az olvasók kérélapjait, hogy ebből ellenőrizhesse, megfelelő-e a könyvtár beszerzési politikája. Feltűntek neki a nevemmel kapcsolatban szereplő könyvek, s ezért akart megismerni. (Ugyan melyik könyvtár vezetőjének jutna ma ilyesmire valami kis energiája?)

Elfogódott és megrendült voltam. Hát ilyen ember Szabó Ervin? Szinte még azon is elcsodálkoztam, hogy egyáltalán ember. Hát még azon, hogy ilyen, csendes szavú, halk hangú, kicsit bágyadt tekintetű, de mindenekfeletti fáradt, súlyosan beteg benyomását keltő. Beszélgettünk akkor mintegy tíz-tizenöt percig; közvetlensége feloldotta kezdeti elfogódottságomat, és szabadon beszéltem arról, hogy ki-mi vagyok, mire készülök, miket gondolok magam és barátaim. Nemcsak az érdekelte, hogy mit olvasok, hanem az is, hogy miért éppen azt, s hogy mi mást szeretnék kézhez kapni, ami esetleg nincs a könyvtárban. Azután tanácsokat adott, miután hallotta, hogy mi érdekel. Olvassam el Max Weber műveit, aki ugyan nem szocialista, de nagyon érdekes gondolkodó. Nyomatékkal utalt rá, hogy nagyon sokat kell foglalkozni közgazdasággal annak, aki a szocializmus elméletét érteni és ismerni akarja. S a végén biztatott, hogy bármilyen kérdésben lenne is tanácsra szükségem nekem vagy barátaimnak, csak forduljunk bizalommal hozzá.

Azután hamarosan rákerült a sor, hogy magántársaságban is találkoztam vele, és az apostolból és ikonból lassanként kibontakozott egy eleven, élő, gondolkodó, nagyon szeretni és nagyon gyűlölni képes, de mindenekfeletti a szó legjobb értelmében vett nagyon szenvedélyes ember képe.

Azt hiszem, ha köteles lennék egyetlen legjellemzőbb szót találni Szabó Ervin emberi mivoltának jellemzésére, nem tudnék választani három egyformán döntő tulajdonsága között: szenvedély, szellem és morál.

Koszorúzási ünnepség az évfordulón

Hétfőn a Mező Imre úti temető munkásmozgalmi panteonjában koszorúzási ünnepséget tartottak.

Szabó Ervin születésének 100. évfordulója alkalmából az MSZMP Központi Bizottsága nevében Vass Henrik és Révész Ferenc koszorút helyeztetett Szabó Ervin urnájánál. A Kulturális Minisztérium,

a fővárosi tanács és a Magyar Tudományos Akadémia képviselői koszorúztak ezután, majd a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár dolgozóinak képviselői és Szabó Ervin egykori harcostársai is kegyelettel adóztak a magyar munkásmozgalom és szellemi élet kimagasló alakja emlékének.